سئوالات درس:علوم و فنون ادبی	**باسمه تعالی** **اداره کل آموزش وپرورش** **استان کهگیلویه و بویر احمد** **آموزش و پرروش منطقه** **نوبت اول ، دی ماه ۱۴۰۲** **دبیرستان .....**	**وقت آزمون: ۹۰ دقیقه**	**محل مهر آموزشگاه**
شماره داوطلب :		**ساعت امتحان: ۳۰ / ۱۰**	
نام ونام خانوادگی:		**تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹**	
پایه تحصیلی: **دوازدهم علوم انسانی و معارف اسلامی**		**تعدادسوال: ۳۵ سئوال**	**تعداد صفحه:۴**

ردیف	بخش یکم : تاریخ ادبیات و سبک شناسی(۴ نمره)	بارم
۱	هدف از تأسیس **انجمن ادبی خاقان** در قرن دوازدهم چه بود ؟	۰/۵
۲	واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید . الف) **اولین کسی** که در ایران به نوشتن نمایشنامهٔ فارسی پرداخت**(میرزا آقا تبریزی_ میرزاجهانگیر خان صور اسرافیل)** بوده است. ب) **قائم مقام فراهانی** احیا کنندهٔ نثر فارسی است و مهمترین اثر او **(شمس و طغرا_ منشآت)** است.	۰/۵
۳	کدام گزینه از شاعران عصر بیداری با آگاهی از سنت ادبی **به زبان پر صلابت گذشته** وفادار ماندند ؟ الف) نسیم شمال _فرخی یزدی☐ ب) عارف قزوینی _ایرج میرزا☐ پ) علی اکبر دهخدا _محمد حسین شهریار☐ ت) ادیب الممالک فراهانی _ ملک الشعرای بهار☐	۰/۲۵
۴	کدام گروه از شاعران عصر بیداری ،نمایندهٔ **ادبیات کارگری** محسوب می شوند ؟ الف) ایرج میرزا_فرخی یزدی ☐ ب) ابوالقاسم لاهوتی _عارف قزوینی☐ ج) عارف قزوینی _ایرج میرزا ☐ د) فرخی یزدی _ابوالقاسم لاهوتی☐	۰/۲۵
۵	هریک از موارد گروه «**الف** » در جدول زیر، مربوط به کدام یک از شخصیت های گروه «**ب** » است .(یک مورد اضافه است .)	۰/۵

الف	ب
نمایشنامهٔ منظوم «ایده آل»	۱ - میرزاده عشقی
داستان باستان	۲ - نشاط اصفهانی
	۳ - میرزا حسن خان بدیع

۶	علت کم توجهی به کاربرد جمله ها و ترکیب های **زبانی** در **شعر دورهٔ** بیداری چیست ؟(ذکر دو مورد)	۰/۵
۷	این عبارت مربوط به کدام سطح **(زبانی، ادبی و فکری)** است ؟ «دشمنی با استعمار و استبداد، تنفر از حقوق مدنی زنان مورد توجه نویسندگان عصر بیداری بوده است.»	۰/۲۵
۸	درست و نادرست بودن عبارت های زیر را مشخص کنید .۰ الف) **آزادی** بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان بود . درست☐ نادرست☐ ب)تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری یکی از **عوامل نهضت بازگشت ادبی** است. درست ☐ نادرست☐	۰/۵
۹	کدام یک از عبارت های زیر بیانگر **ویژگی ادبی سبک نثر** دورهٔ بیداری است ؟ الف)یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های دوران مشروطه ،حضورراوی سوم شخص در بعضی از صحنه های داستان است☐. ب)بسیاری از نثرهای دورهٔ بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع تنفّر از خرافات می پردازد .☐	۰/۲۵

www.karnoon.ir

۱۰	این سرودهٔ عارف قزوینی را ازنظر **سطح فکری و ادبی** سبک بیداری بررسی کنید . (برای هر سطح یک مورد) «گریه را به مستی بهانه کردم / شکوه ها ز دست زمانه کردم آستین چو از چشم برگرفتم / جوی خون به دامان روانه کردم»	۰/۵
	بخش دوم : موسیقی شعر(۶ نمره)	
۱۱	**وزن رکن سوم** (پایه ی آوایی)، بیت زیر چیست ؟ مبارزان جهان ،قلب دشمنان شکنند / تورا چه شد که همه قلب دوستان شکنی	۰/۵
۱۲	کدامیک از دو بیت زیر را می **توان هم به صورت همسان و هم ناهمسان** برش آوایی داد؟ الف) بنمای رخ که باغ وگلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست ☐ ب) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین / کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت ☐	۰/۲۵
۱۳	وزن کدام مصراع مقابل آن درست نوشته شده است ؟ الف) دریاب که مبتلای عشقم **(مفعول مفاعلن فعولن)** ☐ ب) « نخواهم » گوید و خواهد به صد جان **(مفاعیلن مفاعیلن فع لن)** ☐	۰/۲۵
۱۴	بیت ذکر شده در ستون «**ب**» مربوط به کدام مورد ستون «**الف**» است . الف | ب همسان یک لختی | دیدار تو حل مشکلات است/صبر از تو خلاف ممکنات است همسان دو لختی | خداوندا !شبم را روز گردان /چو روزم بر جهان پیروز گردان مغعول مفاعلن مفاعی (فعولن) | آب زنید راه را هین که نگار می رسد /مژده دهید باغ را بوی بهار می رسد	۰/۷۵
۱۵	اگر بخواهیم بیت زیر با **وزن** « **مفاعلنُ فعلاتن مفاعلن فعلُن** » مطابقت داشته باشد ، واژه های کدام گزینه را باید انتخاب کنیم ؟ «اگر .....شد اشک من ..... /که مُهر خاتم ..... .همچو عقیق» الف) که سرخ _عجب نُبود _لب‌های توست ☐ ب) به رنگ عقیق _چه بُود _لب های توست ☐ ج) عقیقی رنگ _چه عجب _لعل تو هست ☐ د) به رنگ عقیقی_ چه عجب_ لعل تو هست☐	۰/۲۵
۱۶	واژه« **دوراَندیش**» را با استفاده از اختیار زبانی «**حذف همزه** » **تقطیع** کنید .نشانه های هجایی آن را بنویسید .	۰/۵
۱۷	تقطیع به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است، با **کدام اختیارات شاعری** مطابقت دارد ؟ الف) نوای نی (U – – –) ب)سوی من (U U –)	۰/۵
۱۸	با توجه به بیت داده شده جدول زیر را کامل کنید . « شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طبیب جان خرابم کسی ورای تو نیست » **پایه های آوایی** | **نشانه های هجایی** | **وزن** |	۲/۷۵
۱۹	مصوت **بلند (ی)** در چه صورت **همیشه کوتاه** است ؟	۰/۲۵

www.kanoon.ir

	بخش سوم : زیبایی شناسی (۶ نمره)	
۲۰	درابیات زیر «**آرایه مراعات نظیر**» بین کدام واژه ها ایجاد شده؟ مشخص کنید . الف) سر من مست جمالت ،دل من دام خیالت / گهر دیده نثار کف دریای تو دارد ب) از اسب پیاده شو،بر نطع زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان	۱
۲۱	از میان ابیات زیر مورد ..... دارای **تضمین** و مورد ..... دارای **تلمیح** است. الف) گر برآرد عشق دود از خرمن ما گو بر آر/ چون خلیل از شعله باغ دلگشا دارد سپند☐ ب) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش «بوی جوی مولیان آید همی »☐	۰/۵
۲۲	در بیت «بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت / شور شیرین به سر هر که فتد ،کوهکن است» **دارای دو آرایهٔ** **.....و..... است.**	۰/۵
۲۳	در کدام بیت از «**آرایه تضمین** » استفاده نشده است ؟ الف)عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس/ عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا ☐ ب) مکن گریه بر گور مقتول دوست / قل الحمدالله که مقبول اوست ☐	۰/۲۵
۲۴	بیت :«یار بی پرده از در و دیوار / در تجلّی است یا اولی الابصار » به کدام یک از گزینه های **زیر** «**تلمیح** »دارد ؟ الف)فأینما تُوَلّوا فَثَمَّ وَجهُ اللّه ☐ ب) کُلَّ یومٍ هُوَ فی شأنٍ☐	۰/۲۵
۲۵	**لف و نشرها** را در بیت زیر بیابید و آنها را در جدول زیر بنویسید . روی و چشمی دارم اندر مهر او /که این گهر می ریزد آن زر میزند **لف ها** | **نشرها** |	۱
۲۶	در بیت زیر به چه دلیل ،آرایهٔ ادبی «**متناقض نما** » دیده می شود ؟ گوش ترحّمی کو کز ما نظر نپوشد / دست غریق یعنی فریاد بی صدایم	۰/۵
۲۷	آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک مقابل آن انتخاب کنید . الف) دوش گفتی ماجرای وصل و هجرانت به من / هم امید لطف و هم بیم ستم دادی مرا **(لف و نشر _پارادوکس)** ب)رنج عشقت راحت هر دردمند ی/ زخم تیغت مرهم هر دل فگاری**(تضاد _پارادوکس)**	۰/۵
۲۸	**ترتیب ابیات** زیر به لحاظ دارا بودن آرایه های «تضاد ،تلمیح ،لف و نشر ،متناقض نما و مراعات نظیر »کدام است ؟ الف) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی / اگر می دید معراج زپا افتادن ما را ب) دل و کشورت جمع و معمور باد !/زملکت پراکندگی دور باد پ)چو فرهاد از جهان بیرون به تلخی می رود سعدی /ولیکن شیرینش بماند تا جهان باشد ت)شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل/کجا دانند حال ما سبکباران ساحل ها؟ ج)در نیابد حال پخته هیچ خام /پس سخن کوتاه باید ؛والسّلام **الف)ج_الف_ب_پ_ت ب)ج_پ_ب_الف_ت ج)الف_ب_پ_ت_ج پ) الف_ پ_ب_ت**	۰/۵

www-kanoon-ir

۲۹	باتوجه به دو عبارت زیر **فرق متناقض نما و تضاد** را بنویسید . سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند ،شرم زده نباشی. از تهی سرشارم ،جویبار لحظه ها جاری	۱
	بخش چهارم : نقد و تحلیل نظم و نثر(۴ نمره)	
۳۰	الف دو مورد از **ویژگی های «فکری »بیت** زیر را بنویسید «من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید / قفسم برده به باغی و دلم شاد کنید .»	۰/۵
۳۱	شعر زیر را در سه سطح **زبانی ،ادبی و فکری** بررسی کنید (از هر سطح دو مورد) از ملک ادب حکم گزاران همه رفتند شو بار سفر بند که یاران همه رفتند آن گرد شتابنده که در دامن صحراست گوید چه نشینی که سواران همه رفتند داغ است دل لاله و نیلی است برِسرو کزباغ جهان عذاران همه رفتند افسوس که افسانه سرایان همه خفتند اندوه که اندوه گساران همه رفتند زبانی: ادبی: فکری:	۱/۵
۳۲	در متن زیر که از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان » است ،کدام **ویژگی زبانی** دیده نمی شود ؟ اگرچه ما در این تاریخ خود بیداری ایرانیان را از سال ۱۳۲۲شروع کرده ایم،لکن اگر خیال خود را جمع کنیم و به نظر دقت و انصاف در تاریخ گذشتگان بنگریم ،هر آینه به خوبی مشاهده می کنیم که در مجاری سنه‌ی ۱۲۶۵بسیاری از امور و وقایع را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و قدم گذاردن آنها به راه تمدن و باعث و مسبّب آن را جز مرحوم میرزا نظام احدی را سراغ نداریم..... الف)هم آهنگی ساختار جملات با طبیعت زبان ب)کاهش لفظ پردازی های بیجا ج)ساده و قابل فهم بودن د)بهره گیری متعادل از صنایع ادبی	۰/۲۵
۳۳	همه بیت های زیر به جز گزینه ی .....در بردارنده ی **مفاهیم شعر دوره ی بیداری** است . الف) دامن محبت را گر کنی زخون رنگین می توان تورا گفتن پیشوای آزادی ب) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران تنها به قفس ماند ،هَزاران همه رفتند ج) اسیری هیچ آزادی نجوید چو دل در بند گیسوی تو دارد	۰/۲۵
۳۴	دربیت زیر از «ملک الشعرا ی بهار »کاربرد واژه ی مشخص شده ،جزء **کدام سطح از سبک شعر** در «دوره بازگشت و بیداری » است . **بشکن دردورخ و برون ریز *بادافره* کفر کافری چند**	۰/۵
۳۵	**برای متن زیر که از کتاب «چرند و پرند» دهخدا انتخاب شده ، دو ویژگی «زبانی» و دو ویژگی «ادبی » بنویسید.** «باری، چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست، . دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا یک فرّاش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم . چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از همنشین بد»	۱

موفق باشید

www.kanoon.ir

پاسخنامه سئوالات درس:علوم و فنون ادبی	**باسمه تعالی** **اداره کل آموزش وپرورش** **استان کهگیلویه و بویر احمد** **سوالات دانش آموزان دوره دوم متوسطه** **نوبت اول ، دی ماه ۱۴۰۲** **دبیرستان .....**	**وقت آزمون: ۹۰ دقیقه**	**محل مهر آموزشگاه**
نام ونام خانوادگی:		**ساعت امتحان:**	
شماره داوطلب :		**تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹**	
پایه تحصیلی: دوازدهم علوم انسانی و معارف اسلامی		**تعدادسوال: ۳۵ سئوال**	**تعداد صفحه:۳ صفحه**

نام ونام خانوادگی دبیر وامضا: **نمره با عدد:** **نمره باحروف:**

ردیف	**بخش یکم : تاریخ ادبیات و سبک شناسی(۴ نمره)**	بارم
۱	رها ساختن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره بعداز آن	۰/۵
۲	الف) میرزا آقا تبریزی ص۱۹. ۰/۲۵ ب)منشآت ص۲۰. ۰/۲۵	۰/۵
۳	ت. ص۴۲	۰/۲۵
۴	د.ص۴۴	۰/۲۵
۵	ایده آل : میرزاده عشقی ص۱۸ . ۰/۲۵ داستان باستان :میرزا حسن خان بدیع ص۱۹. ۰/۲۵	۰/۵
۶	ص۴۳ ۱)اغلب شاعران صرفا به محتوا گرایش داشتند ۰/۲۵ ۲)برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند .۰/۲۵ یا (شاعران برای آگاه سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه ها ناگزیر بودند به شتاب شعر بسرایند.)	۰/۵
۷	سطح فکری ص۴۶	۰/۲۵
۸	الف) نادرست ص۴۴ ب)درست ص۱۳	۰/۵
۹	الف ص۴۶	۰/۲۵
۱۰	فکری :نشان از دردمندی و عشق او به میهن /وطن دوستی ،آزادی خواهی (یک مورد). ۰/۲۵ زبانی : آستین از چشم بر گرفتن کنایه از پاک کردن اشک ،دست زمانه اضافه استعاری سیل خون : .استعاره از اشک شاعر و .....(یک مورد)ص ۴۷ . ۰/۲۵	۰/۵
	بخش دوم : موسیقی شعر(۶ نمره)	
۱۱	مفاعلن	۰/۵
۱۲	ب ص۲۶ .	۰/۲۵
۱۳	الف	۰/۲۵

www-kanoon-ir

۱۴	مفعول مفاعلن مفاعی (فعولن) همسان یک لختی همسان دو لختی	۰/۷۵
۱۵	د	۰/۲۵
۱۶	دو رَن دیش. - - - U	۰/۵
۱۷	اختیارات شاعری زبانی تبدیل مصوت کوتاه کسره به بلند در هجای سوم ۰/۲۵ «سو» یک هجای بلند است که طبق اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و »به هجای کوتاه تبدیل می شود. ۰/۲۵	۰/۵
۱۸	شَ فا یِ این دِ لِ بی ما ر جز لَ قا یِ تُ نیست ط بی بِ جا نِ خَ را بَم کَ سی وَ را ی تُ نیست - U U - U - U - - U U- U - U مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن	۲/۷۵
۱۹	مصوت بلند «ی»در کلمات(ساده یا کلمه با پسوند یا پیشوند یا ضمیر متصل)مانند بیا ،گیاه ،عامیانه و.....همواره کوتاه است . ص۵۴ .	۰/۲۵
	بخش سوم : زیبایی شناسی (۶ نمره)	
۲۰	الف :«سر،دل،دیده »_«گهر و دریا» ذکر یک مورد. ۰/۵ ب)اسب ، پیاده ، رخ ،نطع ، پیل، شهمات .۰/۵.	۱
۲۱	ب_الف	۰/۵
۲۲	تلمیح _مراعات نظیر	۰/۵
۲۳	الف	۰/۲۵
۲۴	الف	۰/۲۵
۲۵	لف ها: روی، چشم نشرها: زر می زند، گهر می زند مشوّش	۱/۲۵
۲۶	همراهی واژه ها با بی صدا و مفهومی که این واژه ها بیان نموده اند متناقض نما است ؛شاعر هنرمندانه دو واژه را که عقلا ارتباط بین آنها غیر ممکن است .به هم مربوط ساخته است .(یا هر توضیح دیگر که پاسخ قابل قبول باشد) ص۶۱	۰/۵
۲۷	الف) لف و نشر ب) پارادوکس	۰/۵

www-kanoon.ir

۲۸	ب	۰/۵
۲۹	تضاد آوردن دو امر متضاد است. بدون آنکه متناقض هم باشند .امّادر متناقض نما تضاد در یک امر است ،نه دو امر. ص۶۱ .	۰/۷۵
	بخش چهارم : نقد و تحلیل نظم و نثر(۴ نمره)	
۳۰	آزادی و وطن	۰/۵
۳۱	زبانی : (ذکر دو مورد کافی است) پر صلابت بودن زبان شعر کاربرد واژگان کهن :گلشن ،لاله عذار ،اندوه گساران ،هزار(بلبل) خفتند/استفاده از فعل مضارع بدون «می »گوید کاربرد کز به جای که از استعمال واژگان عربی :ملک ،صحرا ،فرقت ،احباب استفاده فراوان از واژه های غیر ساده .حکم گزاران،شنابنده ،لاله عذاران افسانه سرایان ،..... ۰/۵ ادبی:تشبیه ملک ادب ،باغ جهان ،لاله عذار استعاره مصرحه سواران (سخن سرایان) مرغ (شاعر)گلشن (دنیا) هزاران (سخن سرایان) وسایر آرایه ها.....۰/۵ فکری :حسرت شاعر از مرگ روشنفکران و بیان شدت ماتم ۰/۵	۱/۵
۳۲	د	۰/۲۵
۳۳	ج	۰/۲۵
۳۴	سطح زبانی ص۴۳	۰/۵
۳۵	علی اکبر دهخدا ص۲۰,۲۱ محمد علی جمال زاده ،صادق هدایت	۱
	موفق باشید	